Hãy cảnh giác với tân Chủ tịch chuyên quyền của Việt Nam

Beware of Vietnam's New Authoritarian President

Human Rights Watch

Elaine Pearson, Giám đốc châu Á của HRW

27/6/2024

Tô Lâm tuyên thệ nhậm chức Chủ tịch nước Việt Nam tại Quốc Hội ở Hà Nội ngày 22 tháng Năm năm 2024. © 2024 Nghia Duc/ National Assembly via AP Photo

Bước thăng tiến quyền lực của Tô Lâm là chỉ dấu cho chính sách đàn áp càng ngày càng nặng nề và thù nghịch công nhiên với các quyền dân sự và chính trị cơ bản của chính quyền Việt Nam

Một cuộc đấu đá quyền lực nội bộ hiếm có ở Việt Nam trong mấy tháng vừa qua đã dẫn tới kết quả là một số lãnh đạo cao cấp bị mất chức vì tham nhũng và tân chủ tịch nước được bầu ra, là cựu đại tướng công an Tô Lâm.

Nhưng chính phủ các quốc gia dân chủ đang coi Việt nam là một thị trường hấp dẫn và là một lựa chọn thay thế cho Trung Quốc cần cảnh giác. Không hề là một tín hiệu khả quan, bước

thăng tiến quyền lực của ông Lâm là chỉ dấu cho một chính sách đàn áp sẽ ngày càng nặng nề, tuyệt đối không chấp nhận tiếng nói phản biện và thù nghịch công khai với các quyền dân sự và chính trị cơ bản của chính quyền Việt Nam.

Trong vai trò người đứng đầu Bộ Công an chuyên quyền kể từ tháng Tư năm 2016, ông Lâm đã sưu tập đủ tai tiếng. Hồi tháng Mười một năm 2021 – khi cả nước Việt Nam đang vật vã với đợt cấm túc trong dịch COVID-19 – thì xuất hiện một đoạn video ghi cảnh đầu bếp nổi tiếng "Thánh Rắc Muối" bón miếng bít tết dát vàng trị giá 2000 đô la cho ông Lâm ở Luân Đôn. Đoạn video được lan tỏa rất nhanh. Tệ hại hơn, ông Lâm tận hưởng bữa tiệc phát thải carbon này trong khi đang dẫn đầu đoàn đại biểu chính thức của Việt Nam tham dự hội nghị thượng đỉnh về khí hậu COP26 của Liên Hiệp Quốc ở Glasgow.

Không lâu sau đó, nhà hoạt động nhân quyền Bùi Tuấn Lâm, người đã nhại không khí bữa tiệc trên mạng xã hội, bị kết án năm năm rưỡi tù giam.

Nhưng ăn miếng bít tết trị giá 2000 đô la trong khi thu nhập đầu người bình quân ở Việt Nam chỉ có 3,756 đô la vào năm 2021 chỉ là lỗi nhẹ nhất của ông Lâm. Ông ta đã làm nhiều chuyện tệ hại hơn nhiều.

Năm nay đã sáu mươi sáu tuổi, ông Lâm gia nhập Bộ Công an từ năm 1979 rồi nhậm chức bộ trưởng hồi tháng Tư năm 2016. Và dưới sự giám sát của ông, cơ quan này đã gia tăng đàn áp xã hội dân sự ở Việt Nam. Danh sách thật dài:

Chỉ vài ngày sau khi ông Lâm lên thay chức bộ trưởng, Việt Nam chứng kiến một thảm họa môi trường tệ hại nhất trong lịch sử khi nhiều cộng đồng ngư dân bị tổn hại do chất thải độc hại bị xả ra biển. Phản ứng của ông Lâm là gì? Huy động công an đàn áp diện rộng để đe dọa, tấn công, bắt giữ và bỏ tù nhiều nhà hoạt động đi biểu tình đại diện cho quyền lợi của các nạn nhân.

Tháng Năm năm 2016, chỉ một tháng sau khi ông Lâm lên chức bộ trưởng, lực lượng an ninh dưới quyền ông ta đã cản trở không cho nhiều nhà hoạt động đến gặp Tổng thống Hoa kỳ Barack Obama trong chuyến thăm Hà Nội.

Hai năm sau, vào năm 2018, bộ công an của ông Lâm dàn dựng ra Luật An ninh mạng đầy vấn đề, thực chất là để dập tắt tự do ngôn luận, để rồi thẳng tay đàn áp những người phản đối bộ luật này.

Lực lượng an ninh dưới quyền ông Lâm cũng vươn cánh tay đàn áp ra ngoài biên giới Việt Nam, như trong vụ bắt cóc một cựu quan chức đảng, ông Trịnh Xuân Thanh từ Berlin hồi tháng Bảy năm 2017 và một blogger, ông Trương Duy Nhất, từ Bangkok hồi tháng Giêng năm 2019. Cả hai người nêu trên đều bị kết án tù giam nhiều năm. Một blogger khác, Đường Văn Thái, bị bắt cóc ở Bangkok vào tháng Tư năm 2023 và hiện vẫn đang bị tạm giam chờ xét xử.

Thái độ coi thường hiển nhiên của ông Lâm đối với những quan ngại về môi trường còn thể hiện ở nhiều việc khác ngoài vụ diễn ăn miếng bít tết. Trong hai năm 2022 và 2023, lực lượng an ninh bắt giữ một số nhà hoạt động về môi trường với các cáo buộc ngụy tạo. Hai người trong số đó – Đặng Đình Bách và Hoàng Thị Minh Hồng – đang thụ án tù giam. Một người khác, Ngô Thị Tố Nhiên, đang bị công an tạm giam chờ xét xử. Các luật sư dám đứng ra bào chữa cho các nhà hoạt động nhân quyền như Võ An Đôn, Đặng Đình Mạnh và Nguyễn Văn Miếng đều đã phải chạy khỏi nước và sống lưu vong. Các luật sư còn ở trong nước đều buộc phải im tiếng do bị công an đe dọa và sách nhiễu.

Dưới trướng của ông Lâm, cơ quan công an đầy quyền lực đã hầu như xóa bỏ hoàn toàn phong trào nhân quyền còn đang phôi thai ở Việt Nam. Các lực lượng an ninh đã bắt gần như tất cả những người có nỗ lực thúc đẩy nhân quyền và dân chủ ở Việt Nam, trong đó có các thành viên của Hội Anh em Dân chủ, Liên minh Dân tộc Việt Nam Tự quyết, Hội Nhà báo Độc lập Việt Nam và Nhà Xuất bản Tự Do. Công an nhắm vào bất cứ hiệp hội nào có tên gọi chứa đựng những từ ngữ Đảng Cộng sản Việt Nam sợ nhất như: “Dân chủ,” “Tự quyết,” “Độc lập” và “Tự do.”

Cơ quan công an cũng đã bắt gần như tất cả các nhà hoạt động nhân quyền có nhiều ảnh hưởng và các nhà báo nổi tiếng dám lên tiếng chỉ trích chính sách của chính quyền Việt Nam. Hồi tháng Hai năm nay, ông Nguyễn Vũ Bình, một cựu tù nhân chính trị, bình luận rằng phong trào dân chủ Việt Nam đang ở giai đoạn “gặp những khó khăn, trầm lắng.” Một tuần sau đó, chính ông cũng bị bắt. Trong số 164 tù nhân chính trị hiện đang bị giam, giữ ở Việt Nam chỉ vì thực hành các quyền dân sự và chính trị cơ bản của mình, có 147 người bị truy tố và xét xử trong thời gian ông Lâm nắm quyền bộ trưởng.

Giờ đây, với vị trí người đứng đầu nhà nước, ông Lâm sẽ tiếp đón nhiều phái đoàn quốc tế trong các dịp nghi lễ chính thức và trao đổi ngoại giao. Khi bắt tay ông ta, các quan chức quốc tế đừng quên một vệt dài các hậu quả ông Lâm đã để lại trên con đường lên ngôi quyền lực của mình, và các thảm họa về nhân quyền ông ta đã và đang gây ra ở Việt Nam.

https://www.hrw.org/vi/news/2024/06/21/beware-vietnams-new-authoritarian-president

Beware of Vietnam’s New Authoritarian President

To Lam’s rise to power is indicative of the Vietnam government’s worsening repression and utter hostility to basic civil and political rights

Published in: Al Jazeera

Elaine Pearson

Asia Director

To Lam swears in as the president of Vietnam at the National Assembly in Hanoi, May 22, 2024. © 2024 Nghia Duc/National Assembly via AP Photo

A rare internal power struggle in Vietnam over the past few months resulted in the ousting of several major leaders for corruption and the appointment of a new president, former police general To Lam.

But democratic governments courting Vietnam as an attractive market and alternative to China should be wary. Rather than a hopeful sign, Lam's rise to power is indicative of the Vietnam government's worsening repression, its complete intolerance of criticism, and utter hostility to basic civil and political rights.

As head of Vietnam's abusive Ministry of Public Security since April 2016, Lam is no stranger to notoriety. In November 2021 – while Vietnam was struggling through a COVID-19 lockdown – a video surfaced of the celebrity chef "Salt Bae" feeding a $2,000 gold-encrusted steak to Lam in London. The video went viral. To make matters worse, Lam was enjoying the carbon-emitting feast while leading an official delegation to the United Nations COP26 climate summit in Glasgow.

Shortly afterwards, the rights activist Bui Tuan Lam, who parodied the feast on social media, was sentenced to five and a half years in prison.

But eating a $2,000 steak when per capita income in Vietnam was only $3,756 in 2021 is the least of Lam's misdeeds. He's done much worse.

Sixty-six-year-old Lam, joined the Ministry of Public Security in 1979. He was promoted to minister in April 2016. And on his watch the agency steadily stepped up its repression of Vietnam's civil society. The list is long:

Just days after Lam took over as head of public security, Vietnam experienced the worst environmental disaster in its history when a toxic spill devastated local fishing communities. Lam's response? A major police crackdown to intimidate, assault, arrest, and imprison activists who protested on behalf of the victims.

In May 2016, just a month after Lam became minister, security forces working under him blocked activists from meeting US President Barack Obama during his visit to Hanoi.

Two years later, in 2018, Lam's security forces orchestrated the highly problematic Law on Cybersecurity, which has muzzled free speech, and then cracked down ruthlessly on protesters opposing the law.

Security forces under Lam have also engaged in repression beyond Vietnam's borders, including kidnapping a former party official, Trinh Xuan Thanh, from Berlin in July 2017 and a blogger, Truong Duy Nhat, from Bangkok in January 2019. Both were sentenced to long prison terms. Another blogger, Duong Van Thai, was kidnapped from Bangkok in April 2023. He is still in pre-trial detention.

Lam's evident disdain for climate concerns goes far beyond his performative steak-eating. In 2022 and 2023, the security forces arrested several prominent environmental activists on bogus charges, with two – Dang Dinh Bach and Hoang Thi Minh Hong – now serving prison sentences and another, Ngo Thi To Nhien, in police custody awaiting trial. Lawyers like Vo An Don, Dang Dinh Manh, and Nguyen Van Mieng who dared to defend human rights activists have had to flee the country and live in exile. The lawyers who remain have been silenced by police intimidation and harassment.

Under Lam, Vietnam's powerful security agency has nearly eradicated the country's nascent human rights movement. Its agents have arrested virtually everyone who tried to promote democracy and human rights in the country, including members of the Brotherhood for Democracy, the Vietnam National Self-Determination Coalition, the Independent Journalists Association of Vietnam, and the Liberal Publishing House. The police seem to target any group whose name includes words the Communist Party of Vietnam fears most: "Democracy," "Self-Determination," "Independent," and "Liberal".

The agency has also arrested nearly every influential human rights activist and prominent journalist who has dared to criticise government policies. Last February, a former political prisoner, Nguyen Vu Binh, commented that Vietnam's "democratic movement is enduring a difficult and gloomy period." One week later, he, too, was arrested. Of Vietnam's 164 political prisoners still behind bars simply for exercising their basic civil and political rights, 147 were convicted and sentenced on Lam's watch.

As head of state now, Lam will receive many international delegations on official ceremonial occasions and diplomatic negotiations. When they shake his hand, these diplomats should

not forget the long trail of destruction he has left in his rise to power, and the harm he has already inflicted on human rights in Vietnam.

https://www.hrw.org/news/2024/06/21/beware-vietnams-new-authoritarian-president